DRIK, en zijnen broeder HENRIK, die beiden het penseel hanteerden, al vroeg tot de Schilderkunst opgebragt. Doch streevende na hooger vorderingen, dan deeze, die meestal met het schilderen van Kamerschutten zich onledig hielden, begaf ALBERT zich na *Italie* en *Frankrijk*, alwaar hij tien jaaren doorbragt, om 'er zich te oeffenen naar voortreffelijke Origineelen en onder het oog van kundige Leermeesters. Zeer vlug en vaardig zijnde in de behandeling van het penseel, ondernam hij meestal zeer groote en uitvoerige Stukken, behangzels in Zaalen en Kamers, en soortgelijken. Tusschen beide schilderde hij Landschappen, inzonderheid gezigten op Vorstelijke Lusthuizen, die, door derzelven lommerrijk geboomte, eene verrukkende spiegeling in het water maakten. ALBERT overleedt op den zeventienden Julij des Jaars 1714 het zeventigste van zijnen ouderdom.

Zie HOUBRAKEN.

MICHIELS-GESTEL, een Dorp in de Meierij van *'s Hertogenbosch*, aan de Rivier de *Dommel*, ongeveer een uur gaans ten Zuiden van die Stad gelegen, en, te gader met het Dorp *Gemonde*, den tijtel van Heerlijkheid voerende. *Michiels-Gestel* heeft zijnen eigen Regtbank, bestaande uit een Drossaart en zeven Schepenen. De Kerk is een fraai gebouw, pronkende met een hoogen spitzen Toren, en omringd van een Kerkhof met een hoogen steenen Muur. De Predikant heeft 'er eene fraaie wooning, welker Tuin agter aan den Dommel uitkoomt, doch moet ook te *Germonde* den predikdienst waarneemen. Verscheiden adelijke huizen leggen in deeze Heerlijkheid.

MIDDAGTEN, (*'t Huis te*) een oud adelijk gestigt, in Gelderland, in 't Regterampt van *Veluwenzoom*, niet verre van 't *Huis te Dieren*. In laatere tijden heeft men daar nevens gestigt een fraai hedendaagsch Gebouw. Reeds vroeger dan in den Jaare 1315 was het Slot ter Leen uitgegeeven door de Hertogen van Gelderland.

Zie SLIGTENHORST.

BESCHR

Dat Middelborg benckent.

DEse stadt wordt Middelbo
heeten / om dat zy bycandt
midden van't Eylandt van
ren light. Sy is jupst ghelec
endhftich ende drie vieren
breydde/ het derde deel van
van de Have van Armuyde
waerts/ ende van Sluys v
Zuydwestwaerts / ende v
drecht in Hollandt seventhie

Ghelegentheydt van Middelborg.

Hier zijn twee watergrachten die by Armuyden in
pen: d'eene out/maer soo crom ende enghe/ datse o
de ongherieffelijckheydt luttel ghebruyckt werdt :
onlancks met handen ghemaeckt/recht/breedt ende
dat door dese leste / seer groote schepen ladende m
twee honderdt tonnen / uyt de Haven van Armu
Middelborgh met groot gherief ende lust d
gaen ende comen. Het is een fyne lustige stadt/wel t
ende bevest met breede ende diepe grachten ende
voorts oock van buyten met eenen muer beset/ al t's
stadt seer sterck maeckende. Middelborgh heeft
straten / fraeye huysen/ schoon ghebouw van Kerck
Cloosteren : ende onder andere het schoon ende c
Convent van der Premonstreyten orden / namelijc
Niclaes Abdye. Dit huys is certijdts ghesticht v
debald den vierentwintichsten Bisschop van Utrecht
nae grootelijck vermeerdert ende schier van nieuws
om opgebouwt door Wilhelm Roomsch Coninck end
ve van Hollandt ende Zeelandt saligher ghedachten
jaer 1256/ende op dese plaetse light hy ende Coningin
belle zijn huysvrouwe : welckers Coninckljcke

Middelborg is sterc door konste ende ghelegentheydt.

Door wien Abdye van Middelborg geticht.

Stapel der wynen tot Middelborg.

Waer van Middelborg den naem neet.

BESCHRYVINGE VAN
Middelborgh.

Wat Middelborg beteckent.

DEse stadt wordt Middelborgh gheheeten / om dat zy bycandts in het midden van't Eylandt van Walcheren light. Sy is zuyst gheleghen eenenvijftich ende drie vierendeel in't breydde/ het derde deel van een myle van de Have van Armuyden Oostwaerts/ ende van Sluys vijf mylen Zuydwestwaerts / ende van Dordrecht in Hollandt seventhien mylen:

Ghelegentheydt van Middelborg.

Hier zijn twee watergrachten die by Armuyden in Zee loopen: d'eene out/maer soo crom ende enghe/ datse overmits de ongherieffelijckheydt luttel ghebruyckt werdt: d'ander onlancks met handen ghemaeckt/recht/breedt ende diep/soo dat door dese leste / seer groote schepen ladende meer dan twee honderdt tonnen / uyt de Haven van Armuyden tot Middelborgh met groot gherief ende lust der inwoonderen gaen ende comen. Het is een fyne lustige stadt/wel bemuert ende bevest met breede ende diepe grachten ende wallen/ voorts oock van buyten met eenen muer beset/ al t'samen de stadt seer sterck maeckende. Middelborgh heeft lustighe straten / fraeye huysen/ schoon gheboouw van Kercken ende Cloosteren : ende onder andere het schoon ende costelijck Convent van der Premonstreyten orden / namelijck Sint Niclaes Abdye. Dit huys is eertydts ghesticht van Godebald den vierentwintichsten Bisschop van Utrecht: daer nae grootelijck vermeerdert ende schier van nieuws weder om opgebouwt door Wilhelm Roomsch Coninck ende Grave van Hollandt ende Zeelandt saligher ghedachtenisse/ in't jaer 1256/ende op dese plaetse light hy ende Coninginne Isabelle zyn huysvrouwe : welckers Coninckliijcke Comben men noch siet. Dese Abdye heeft onder andere vercieringhen een seer schoone Librye : ende is boven maten rijck van incomende goeden : ende den Abt is van sulcke weerde ende voordeel / dat hy alleen gheeft van weghen des gantschen gheestelijcken staets/het jae woort ende consent in alle saken den Graefschappe van Zeelandt aengaende. Middelborgh heeft den stapel van Fransche/Spaensche/Portugaelsche eñ andere dierghelijcke wynen / die ter Zee in dese landen comen: Ende behalven den seer machtighen zeehandel / wort hier oock groote coopmanschap ghedaen van verscheyden Cooplieden. Ende dese stadt en is niet alleenlijck het Hooft van dit Eylandt / maer oock van het gantsch Graefschap van Zeelandt: jae soo machtich ende rijck/dat zy in voorleden jaren van haren eyghenen Heere ghecocht heeft de treffelijcke vlecke van Armuyden / alwaer de schepen aen heelandt comende haer Haven nemen / soo hier nae breeder beschreven sal worden.

Stapel der wynen tot Middelborg.

Middelborg is sterc door konste ende ghelegentheydt.

Door wien de Abdye van Middelborg ghesticht.

Byvoeghsel.

[De treffelijcke ende vermaerde stadt van Middelborg heeft haren naem ghecreghen soo sommighe achten / van Metellus een Edelman van Roome / ende van Borghemeesterlijcke weerdicheydt / ende noemen daeromme de selve in Latijn Metelliburgum, als de Borgt van Metellus Maer om de waerheyt te seggen/dit schijnt wel verre gehaelt te zijn. Andere / onder de welcke onsen Autheur is/ houdē dat Middelborg den naem becomē heeft van Borg/ dat is te seggen een sterc eñ uytmunt ende Casteel/Slot oft Stercte/gelijck als te Rome was Rupes Tarpeia genaemt/ liggende in het midden van dit Eylant/ ende als den Center van het selve: plaetsen die de Capiteynen ende Gouverneurs

Waer van Middelborg den naem neēt.

verneurs

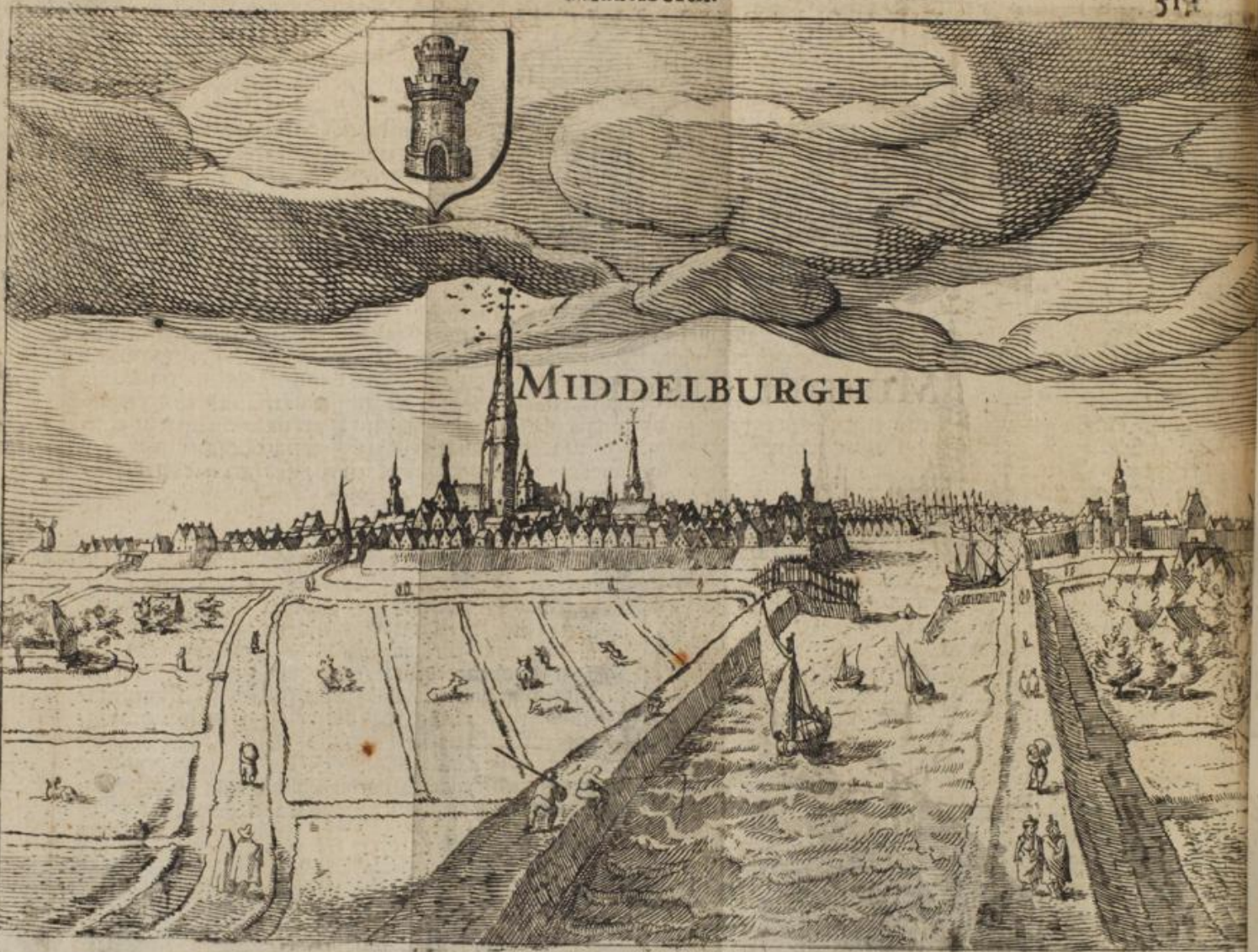
MIDDELBURGH

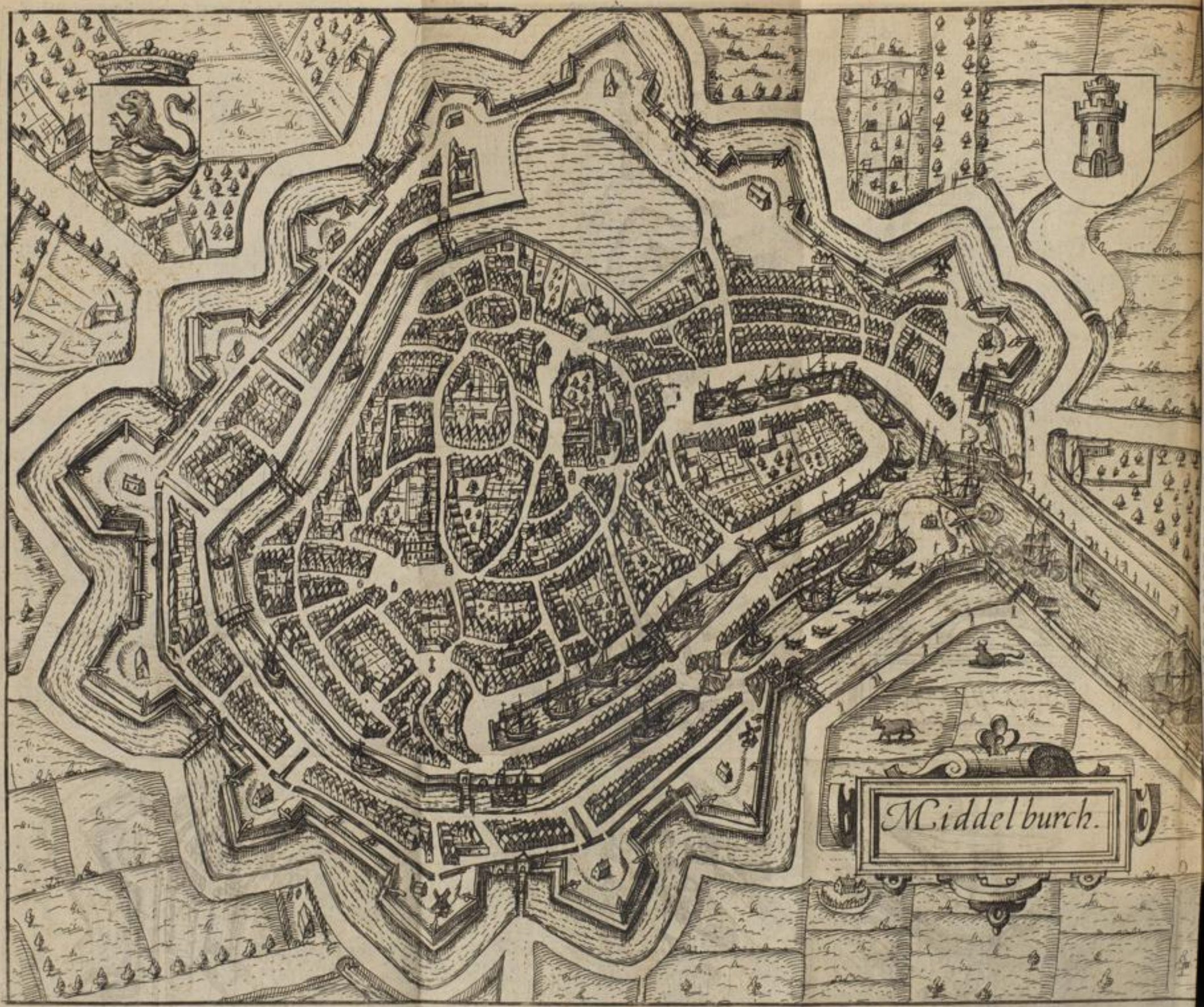
Middelburch.

MIDDELBEERS; zie OOSTERBEERS.

MIDDELBURG, de hoofd- en aanzienlijkste Stad van *Zeeland*, geleegen op het Eiland *Walcheren*, genoegzaam in het midden, hebbende gemeenschap, door middel van eenen Straatweg, met de twee nabuurige Steden *Vlissingen en Veere*, van welke zij, na genoeg, even verre, te weeten ruim een uur gaans af legt. In de ligging der Stad zoekt men, met reden, den oorsprong der benaaminge, als zijnde, van ouds, geweest een *Burgt* of Sterkte, midden in het Eiland gelegen: waarom ook de Stad, bij oude Schrijvers, den naam van *Mediobur-gum* en *Medium Castrum* voert.

Te weeten, volgens de waarschijnlijkste gissingen, omtrent den oorsprong en stigtingstijd der Steden, moet die van *Middelburg* gezogt worden in den Jaare 8[illegible]6, wanneer EGGARD, Graaf van *Walcheren*, om zich tegen de invallen en strooperijen der *Normannen* te versterken, eenen Burgt of Kasteel opworp. Ruim honderdvijftig jaaren laater, in den afloop der Tiende Eeuwe, wierdt daar nevens eene Kerk gebouwd, en aan ST. MAARTEN toegewijd. De voordeelige legging der Plaatze, tot het drijven van Koophandel, deedt haar, wel haast, in getal van Huizen en Inwooners toeneemen. Op het Jaar 1100 was *Middelburg* reeds eene Stad, en zes jaaren laater aldaar een aanzienlijk Klooster gebouwd, naderhand in eene Abtdij veranderd.

Duister zijn de vroegste lotgevallen van *Middelburg*. Een vernielende Brand, tot tweemaalen toe in de Stad uitgeborsten, is daar van de oorzaak: als waar door de oudste Papieren en Bescheiden in de vlammen verteerd zijn. Een van dezelve, in den Jaare 1492 voorgevallen, leide, nevens driehonderd Huizen, de Abtdij in koolen, in welke de oudste en schoonste Boekerij van Zeeland bewaard wierdt. Zo verre de historische berigten uitwijzen, deelde *Middelburg*, al vroeg, in de opschuddingen en verdeeldheden, welke het Gemeene Land beroerden. In de laatste helft der Veertiende Eeuwe nam de Handel en Scheepvaart van *Middelburg* derwijze toe, dat het deel nam aan het vermaarde Hanze-Verbond. De Lakenhandel op Engeland en de Vaart op *Portugal* ontvingen telkens nieuwen bloei, en de

Stad meerdere inwooners. Veel deedt daar toe, het Stapelregt, door WILLEM DEN IV, Hertog van *Beijeren*, aan die van *Middelburg* geſchonken, in den Jaare 1404, waar bij hij beval, dat geenerhande Goederen, voor den Lande van *Walcheren*, overgeſcheept zouden worden, zonder dat dezelve alvoorens te *Middelburg* waren opgeſlagen. In den Jaare 1478 ontving de Stad een bezoek van den Aardshertog, naderhand Keizer MAXIMILIAAN; en vervolgens van deszelfs Zoone, die 'er, nevens zijne Gemaalinne, eenigen tijd vertoefde, in de Abtdij eene Vergadering van 't Guldens Vlies hieldt, en, ter dier gelegenheid, tien nieuwe Ridders ſloeg. Keizer KAREL DE V ontving 'er, in den Jaare 1515, de Hulde van de Landzaaten, als Graaf van Zeeland. Bij de opregting van etlijke nieuwe Bisſchoplijke Stoelen, in de Nederlanden, wierdt de Abtdij van *Middelburg* tot een Bisdom verheven, en NICOLAAS DE CASTRO, van laatſten Abt, tot eerſten Bisſchop bevorderd.

Intusſchen vondt de Hervormde Leere ook toegang in *Middelburg*. In den Jaare 1559 bediende GELEIN JANSZOON DE HOORNE, van beroep een Schoenmaaker, doch, egter, een geleerd Man, de Hervormde Gemeente: welker Leden, zeven jaaren daar naa, zo zeer waren vermenigvuldigd, dat de Wethouderſchap, uit vreeze voor dezelve, de Bloedplakaaten tegen de Onroomſchen niet durſde afkondigen. In het zelfde jaar verzogten de Hervormden om eene Kerk binnen de Stad. Op eene heuſche wijze, *met Beden en ſmeekinge aan de Predikanten gedaan*, wierdt dezelve, door de Overheid, geweigerd; doch het zelfde verzoek, *door die van de Conſiſtorie der nieuwe Religie in competenten getale, andermaal gedaan*, in zo verre ingewilligd, dat hun eene Schuur of Pakhuis buiten de Stad wierdt aangeweezen; wordende hun tevens een der Burgemeesteren met zijne Lijffschutters ter hunner beſcherminge toegevoegd. Eene nieuw bewijs van inſchikkelijkheid jegens de Hervormden, was het bevel der Stads Regenten aan de Roomſchen, om de Ommegangen langs de ſtraaten op te ſchorten, en dezelve alleen binnen de Kerken te houden. Een ongunſtigen keer nam deeze toeſtand van zaaken, onder 't bewind van ALVA, hoewel ſlegts voor een korten

, het Stapel.
Beijeren, aan
404, waar bij
en Lande van
der dat dezelve
den Jaare 1478
og, naderhand
's Zoone, die
vertoefde, in
es hieldt, en,
Keizer KAREL
Hulde van de
opregting van
anden, wierdt
even, en NI-
Bisschop be-

gang in *Mid-*
ANSZOON DE
egter, een
eden, zeven
dat de Wet-
plakaaten te-
n het zelfde
en de Stad
ge aan de
Overheid,
an de Con-
, anderen
ne Schuur
ende hun
ter hun-
inschik-
der Stads
langs de
Kerken
van zaa-
een kor-
ten

DE HAVEN TE MIDDELBURG.

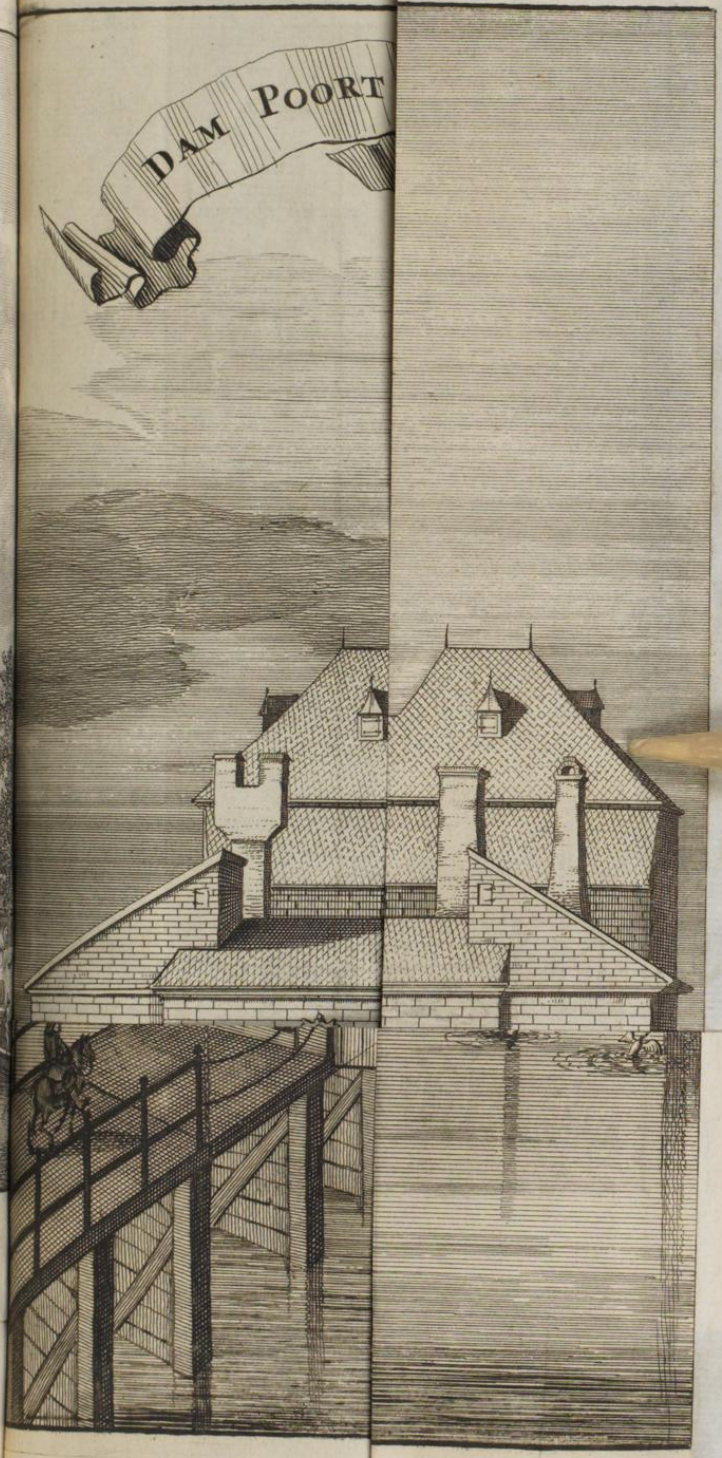
DAM POORT

DAM POORT

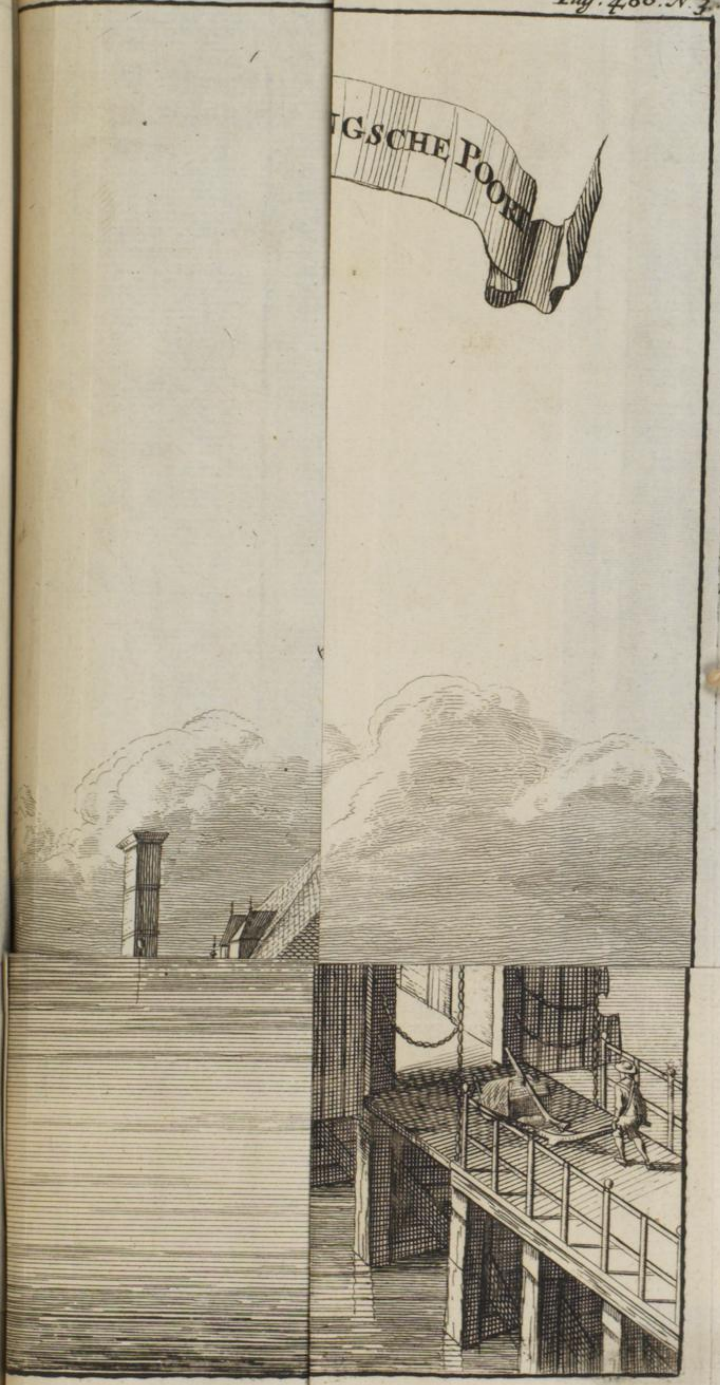
GSCHE POOR

Pag. 488. N°. 7.

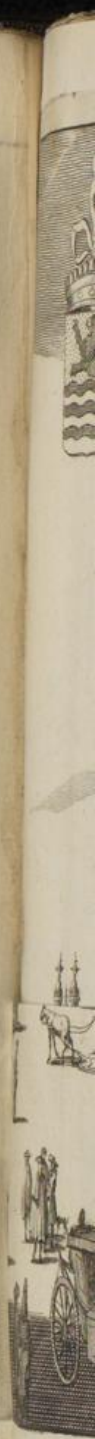

HET RAED HUYS.

Pag. 448. N°. 4.

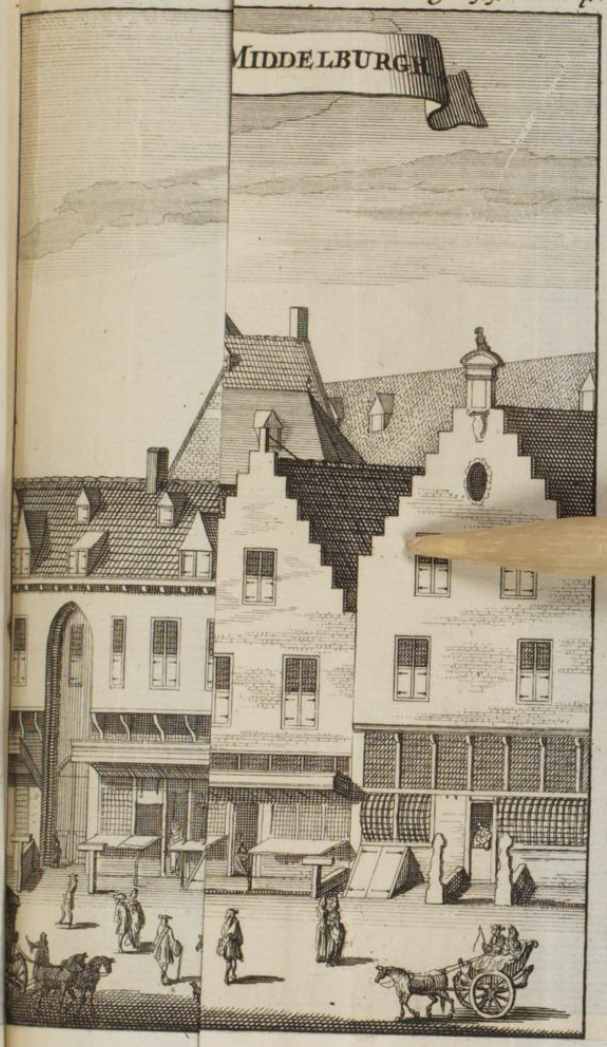

GASTHUYS EN GASTHUYS KERK tot MIDDELBURGH

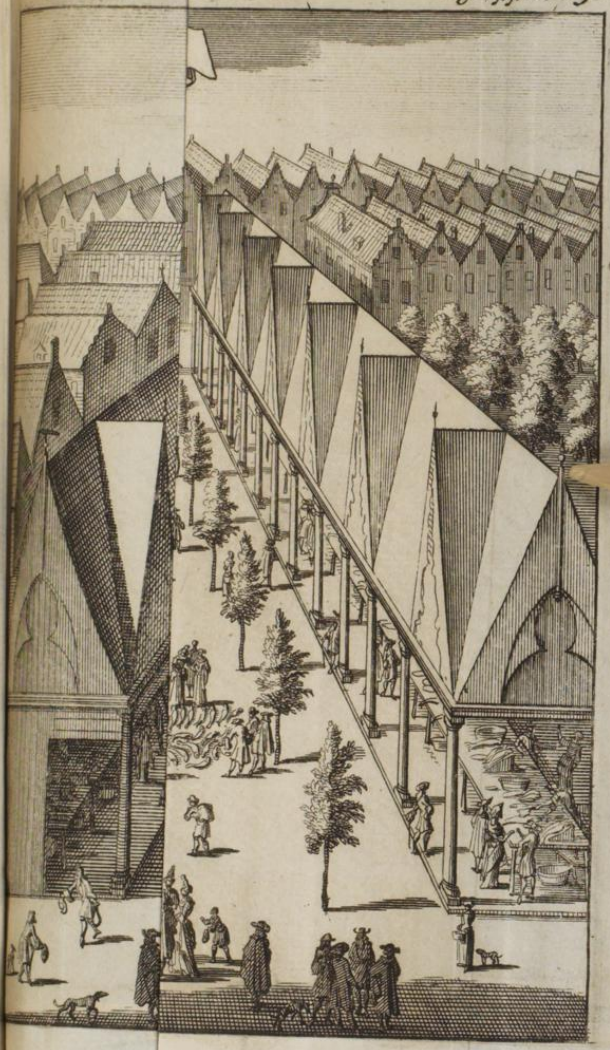

VISMARCKT tot MIDDELBURGH

een tijd. Want naa een zeer ſtreng beleg, 't welk twee jaaren duurde, waarin de belegerden de uiterſte rampen leeden, van gebrek aan de dringendſte noodwendigheden, wierdt Prins WILLEM DE I meester van de Stad, en voegde zich dezelve aan de Staatſche zijde, aan welke zij zedert altoos gebleeven is, hoewel zij niet altoos bevrijd bleef van inwendige opſchuddingen en beroerten.

Op dit kort berigt aangaande de Hiſtorie, gaan wij nu over tot eene meer bijzondere beſchrijving der Stad. *Middelburg*, zo als wij boven aanmerkten, na genoeg in 't midden van het Eiland *Walcheren* gelegen, is van eene rondagtige gedaante. Rondom loopt eene wijde Graft, van versch water en zeer vischrijk. Zij is voorzien van dertien Aarden Bolwerken. Acht Poorten telt men 'er: de Veerſche of Noordampoort, de Koepoort, de Noordpoort, de Seispoort, de Langevijlepoort, de Vlisſingerpoort, de Seegers- of St. Geertepoort, en de Zuiddam- of Slijkpoort. De Veerſche, Vlisſinger en Koepoort munten onder dezelve uit in fraaiheid. De ſchoone en lijnrechte Haven, aan den Zuidkant der Stad, omtrent een half uur gaans lang, is wijd en diep genoeg om van de grootſte Schepen te kunnen bevaaren worden. Dezelve wierdt gegraaven in de plaats van de oude Haven, die zeer krom liep, en niet verre van *Arnemuiden* uitkwam. Zij droeg den naam van de *Arne*; en men wil dat het Huis *Arneſtein* het oude Tolhuis van die Haven geweest is. De oude vierkante Toren, nevens de Wagthuisjes, op deszelfs hoeken geplaatst, zouden dit gevoelen aanneemelijk kunnen maaken. Van wegen den aangroeienden Scheepvaart, is de tegenwoordige Haven, volgens Oktrooi van Keizer KAREL DEN V, verbreed en door de Vesten binnen de Stad verlengd, tot aan eenen Toren, de *Duiveltoren* genaamd: ten welken einde de St. Janskerk moest worden afgebroken.

Verſcheiden fraaie *Gebouwen* ontmoet men binnen *Middelburg*. Eerst zullen wij de *Waereldlijke*, vervolgens de *Kerkelijke* of *Geestlijke* Geſtigten vermelden.

Het *Stadhuis* is een overdeftig en fraai gebouw, naar gelange der Bouworde van den tijd, in welken het geſtigt wierdt. De eerſte aanlegger daar van was KAREL DE STOUTE, in den

Jaare 1468. De Voor- en Zijgevels, van witten Arduinsteen opgehaald, pronken, tusschen de Vensters, met de beelden, meer dan leevensgroot, en meestal ongeschonden, van Vijfentwintig Graaven en Graavinnen van Zeeland. Een sierlijke Toren, van diergelijken Steen, rijst staatelijk ten dake uit. In laatere tijden is het gebouw, door het bijvoegen van verscheiden vertrekken, merkelijk uitgebreid. Voorts ontmoet men binnen dit Gestigt de vereischte Kamers, zo voor de Heeren van de Wet, als voor andere Kollegien geschikt. Een fraaie overwelfde Vleeschhal wordt onder hetzelve gehouden.

De *Abtdij*, eertijds een Geestlijk, is thans een Waereldlijk gestigt, als zijnde, zedert de invoering der Hervorminge, in het *Hof van Zeeland* veranderd. Van veel aanziens en vermogens was, bij ouds, deeze Abtdij, welke, zints haaren oorsprong, eenen volgreeks van vijfendertig Abten heeft gehad. Persoonen van den hoogsten rang verkoozen, bij hun leeven, in tijd en wijle daar in begraaven te worden: Koning WILLEM, Graaf van Holland en Zeeland; deszelfs broeder FLORIS, Voogd van Holland; ADA, Gemaalin van Graave FLORIS DEN III, en anderen. De Abtdij, zijnde een ruim Plein, met boomen beplant en rondom met deftige Gebouwen bezet, dient, zedert een langen reeks van jaaren, tot eene Vergaderplaats voor de Staaten van het Gewest, en andere aanzienlijke Kollegien. Ten hoogsten beziens waardig zijn de vermaarde Tapijten, met welke de Kamer van Hun Edel Mogende rondom hangen is. Zij zijn het Kunstgewrogt van eene JOHANNA DE MAAGD, en verbeelden de doorluchtigste overwinningen, door de Zeeuwen op de Spanjaards behaald. Onder ieder Tafereel staat de inhoud, in een vierregelig Latijnsch Vaers, uitgedrukt. Wijders heeft men, in de Abtdij, de Vergaderplaats der Heeren Gekommitteerde Raaden, en in dezelve een Schoorsteenstuk, verbeeldende Koning WILLEM DEN III, in zijn plegtgewaat. De Vergaderplaats der Heeren Gekommitteerde Raaden ter Admiraliteit in Zeeland, insgelijks onder het zelfde dak, pronkt met de afbeeldzels van Prinse WILLEM DEN III, als Admiraal-Generaal van Zeeland, en voorts met de afbeeldingen der drie beroemde Zeehelden MICHIEL ADRIAANSZOON DE RUITER, door hem zelven aan den Raad ten geschenke gegeeven,

n witten Architecteen
rs, nie de beelden,
eschonden, van Vijf-
eeland. Een fiertlijke
ijk ten dake uit. In
voegen van verschie-
Poorts ommoer met
zo voor de Heeren
eschikt. Een trappe
e gehouden.
thans een Waeteil-
der Hervormingen,
n veel aanziens en
elke, zints heeren
g Abten heeft ge-
rkoozen, bij hun
worden: Koning
deszelfs broeder
van Graave FLO-
een ruim Plein,
ebouwen bezet,
eene Vergader-
dere aanzienlijke
n de vermaarde
lgende rondom
e JOHANNA DE
ningen, door
ieder Tafereel
, uitgedrukt.
ats der Hee-
Schoorsteen-
ijn plegtge-
erde Raaden
zelfde dak,
DEN III, als
de afbeeldin-
ANSZOON DE
hcatie gegee-
ven,

OOSTERSCHE KERK.

Pag. 232.

DE GROOTE MARKT TE MIDDELBURG.

DE

DE

T' WEST-INDISCHE HUIS TE MIDDELBURG.

ven, JAN en KORNELISZOON EVERTZEN. Een ſierlijk Model van een Oorlogſchip verſiert wijders dit Vertrek. Voorts vergaderen in de Abtdij de Leden van den Raad en Leenhove van Brabant, de Staaten van *Walcheren* en de Rekenkamer van Zeeland. Ook vindt men 'er de Wooningen der Heeren Eerſte Edelen, de Gekommitteerde Raaden en den Raadpenſionaris van 't Gewest; nevens de intrekken voor de Afgevaardigden der Steden *Zierikzee*, *Goes* en *Tholen* ter Vergaderinge der Provincie. Eindelijk wordt ook de Graaflijke Munt in de Abtdij gehouden.

De *Wiſſelbank*, een vrij goed Gebouw, ſtaat op den hoek der Lange Gistſtraat. Van meer aanziens, egter, is de *Bank van Leeninge*, voorzien van een aanzienlijk getal ruime vertrekken; zommige van welke, egter, ten dienſte der Westindiſche Maatſchappije geſchikt zijn. Het *Latijnſche School* overtreft, misſchien, in fraaiheid en ruimte, alle ſoortgelijke Geſtigten in gantsch Nederland. De Schoolen zijn vier in getal.

Drie *Schuttershoven* of *Doelen* heeft men te *Middelburg*: den *Handboog*, *Voetboog* en de *Buſſe*; allen deftige Gebouwen, met ruime Zaalen en welbeplante Hoven. De Kamers zijn verſierd met een menigte Schilderijen, verbeeldende de Schutters van vroegere en laatere tijden. Even als in andere Herbergen, kan men 'er, over dag, van het noodige voorzien worden; doch 'er geene huisvesting neemen, dan in zekere buitengewoone gevallen. Van ouds hadt men te *Middelburg* een *Rhetorijkkamer*. Het Gebouw, waar in dezelve geplaatst was, ruim en aanzienlijk, wordt nog aangeweezen op de Groote Markt, ter ſlinkerzijde van het Stadhuis. Thans dient het voor eene Herberg. *'s Graavenſtein*, of het Gevangenhuis, ſtaande op het hoogſte gedeelte der Stad, op den grond van den alouden Burgt, wierdt in den Jaare 1526 gebouwd, en bevat een goed getal welverzekerde Kamers. Hoewel het Huis aan 't Gemeene Land behoort, dient het ook tot een Stads Gevangenhuis. Het *Oostindisch Huis*, ſtaande aan de Haven, is een fraai Gebouw, in den aanvang der tegenwoordige Eeuwe geſtigt. Men vindt in hetzelve, zo wel de noodige Pakhuizen, in welke de Oosterſche Voortbrengzels worden opgeſlagen, als de Vergaderplaats van Heeren Bewindhebberen.

beren. Pragtig bovenal is de Vergaderzaal, pronkende, onder andere, met de afbeeldingen van verſcheiden Bezittingen der Maatſchappije in het Oosten. Tegenover het aanzienlijk Geſtigt, aan de andere zijde van de Haven, legt de Oostindiſche *Timmerwerf*, nevens verſcheiden groote Pak- en Werkhuizen, daar toe behoorende. Het *Westindisch Huis* is reeds vermeld, als een gedeelte van den Bank van Leeninge. Andere Gebouwen, van minder aangelegenheid, gaan wij voorbij.

Van Pleinen of Markten is ook deeze Stad niet ontbloot. Een der ruimſte Pleinen, in alle de Nederlandſche Steden, is de *Groote Markt*, groot ruim zeshonderd Roeden. Acht Straaten hebben toegang op dezelve. Behalven de Weeklijkſche, worden hier ook de Jaarlijkſche Markten gehouden.

Acht *Kerken*, ten dienſte der Hervormden, telt men te *Middelburg*: zes voor de Nederduitſchen, eene voor de Franſchen en eene voor de Engelſchen. De eerſte in rang, de *Oude-* of *Noordmunſter Kerk*, eertijds aan ST. PIETER gewijd, wierdt gebouwd in den aanvang der Veertiende Eeuwe. Het is eene Kruiskerk, lang, van het Oost na 't West, tweehonderdentien, en breed, van 't Noord na 't Zuiden, honderdachtenvijftig Middelburgſche voeten. Ten tijde der aanſtellinge van nieuwe Bisſchoppen in de Nederlanden, wierdt deeze Kerk tot eene Kathedraale of Hoofdkerk verheven. De vermaarde HADRIANUS JUNIUS, nevens de dappere Vlootvoogden EVERTSEN, leggen in deeze Kerk begraaven.

De *Nieuwe Kerk*, eertijds het Klooster genaamd, is een langwerpig, vierkantig en luchtig gebouw, pronkende met een overfraai Orgel, een Preekſtoel, die weinigen zijns gelijken heeft in fraaiheid van Schrijnwerkerskunst, en twee Kaarskroonen van ongemeene grootte, hebbende drie Tranſen boven elkander. De Raadpenſionaris DE BRUNE, welken het ongeval trof, in éene maand, twee volwasſene Zoonen te verliezen, deedt dezelve in deeze Kerk begraaven, en, op een Bord aan den Muur, met vergulden letters, deeze regels ſchrijven:

„ Gij jonge en dertel lien,
„ Komt aan dit Graf bezien,

„ 't Geen

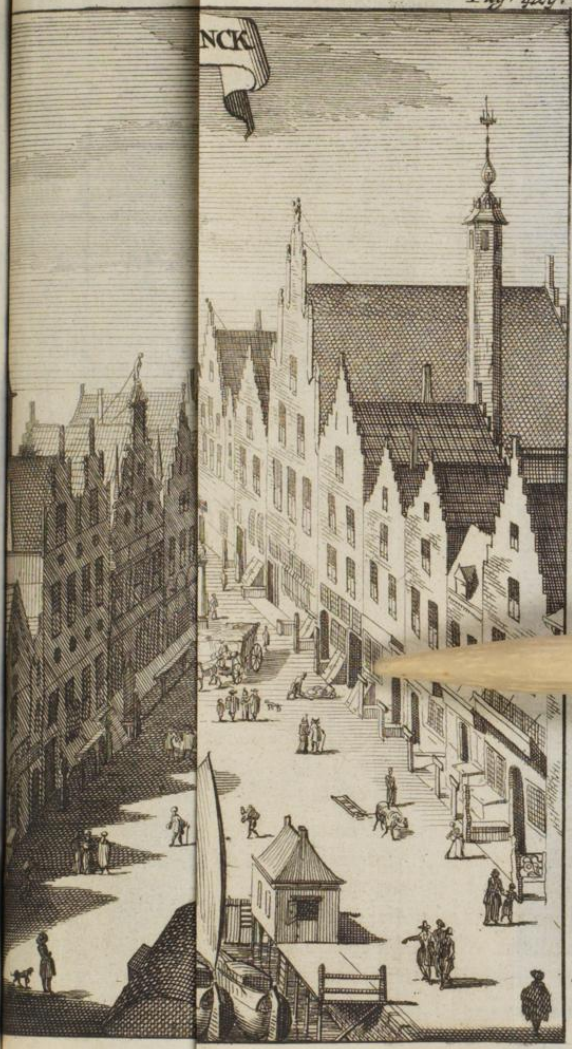
NCK

DAM KOORN-BEURS EN WISSELBANCK
Wissel Banck

Pag. 422. N°. 7.

't Gesicht van de Oostpunt

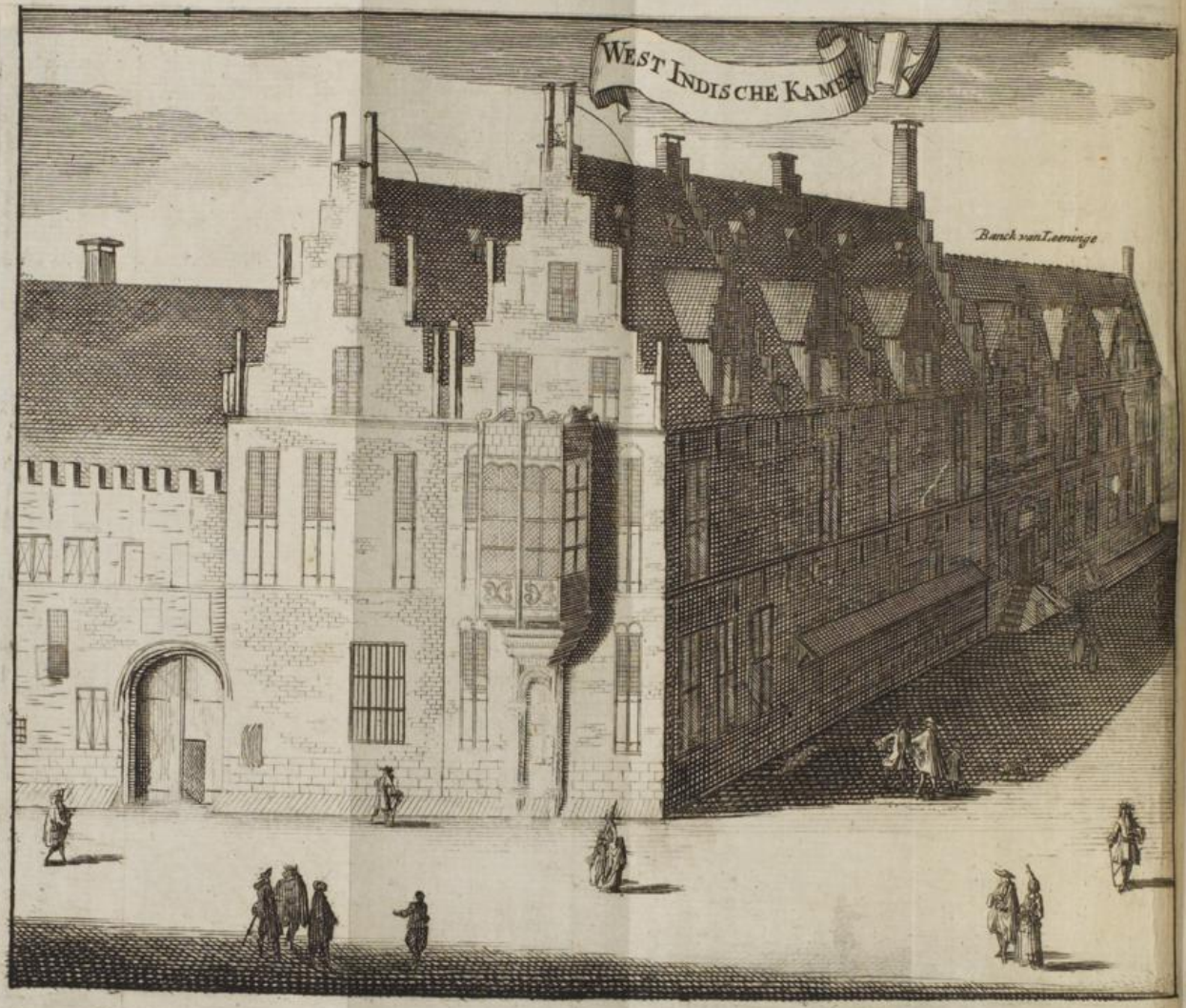
WEST INDISCHE KAMER
Banck van Leeninge

Banck van Leeuinge

DE GRAEFFELYCKE MUNT

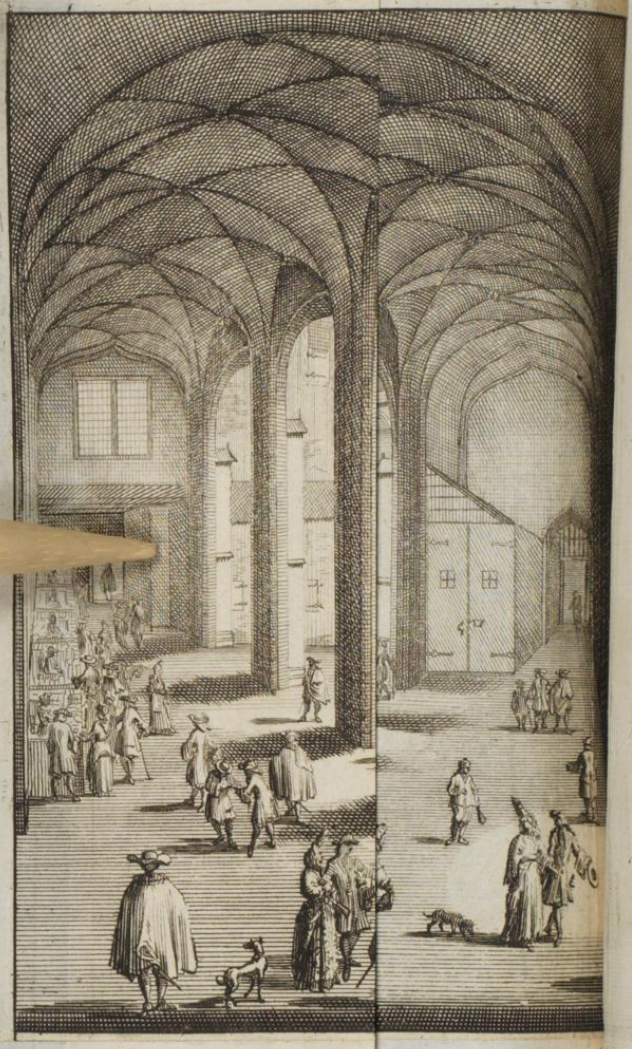

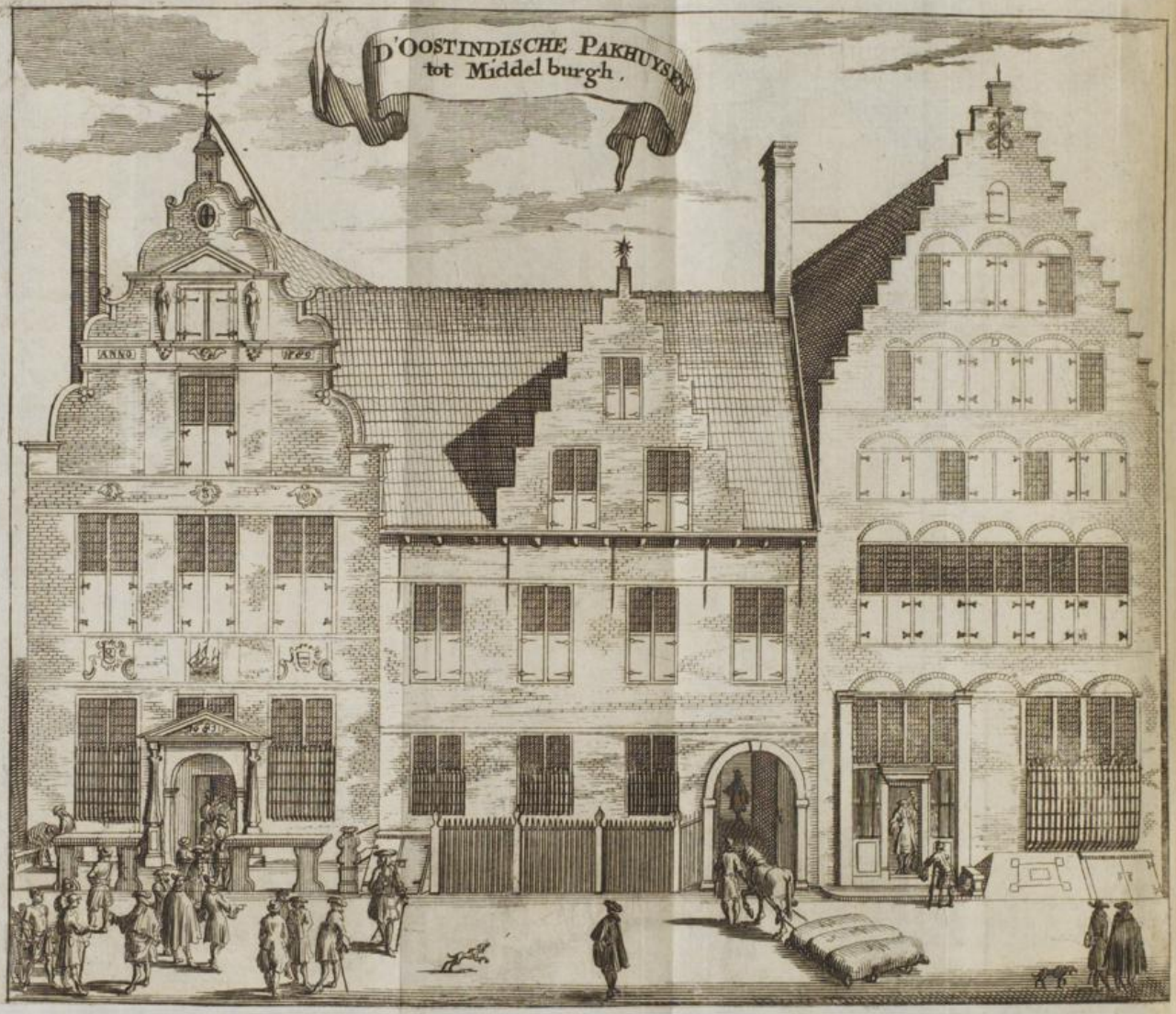
D'OOSTINDISCHE PAKHUYSEN
tot Middelburgh.
ANNO

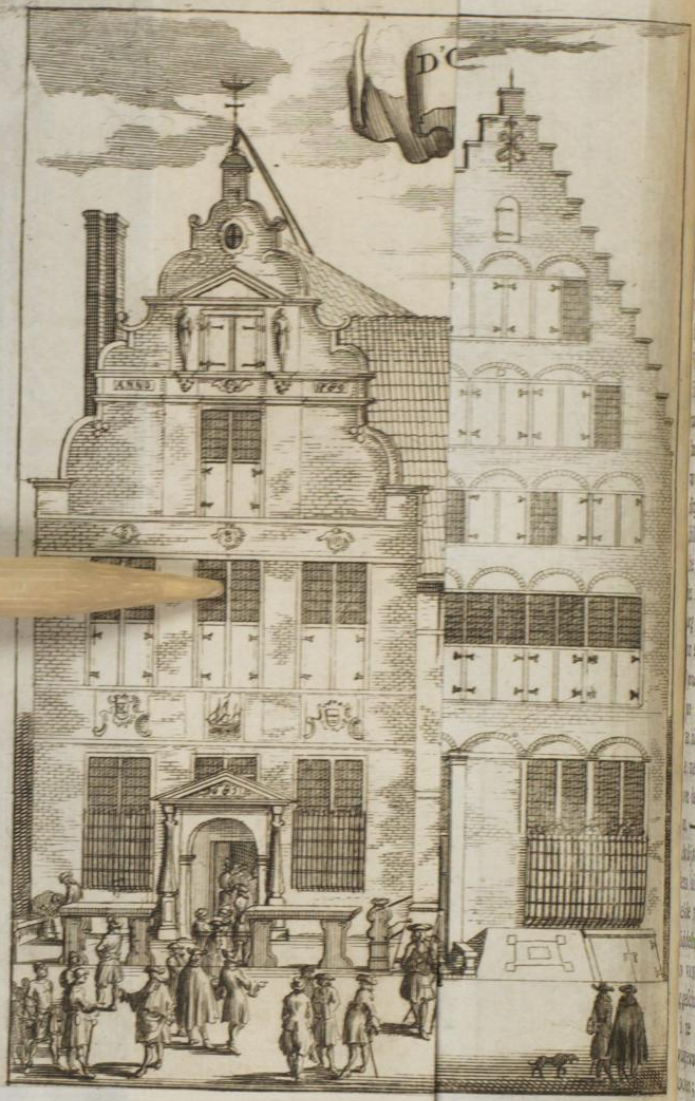

„ 't
„
„
„ Be

De Choorkerk, e
dit, of Nieuwe
ongeffeks een langw
ten uitsig Koepelt
hende ten Oosten
Vergaderingen gehoud
Dichte en maandelij
ten. Wijders hee
hende de Oude Boo
wordt aan een Auditor
dag na het oprigten
dien, in het begin
de Hoogeschool. Op
zou bestemt word
ing en rande, dezelve
ten eigen Gewest. D
maalsm Illustre, o
an 1650 staatelijk v
ten aan gehad eenen v
t met den tijtel van
en de voormaamste de
s. — Tusschen de t
Dijkgraven, driemaalen
ten aanzienlijk uit de a
Ende twyens een heer
Duitsbergschen Abt,
van MAUREUZE gem
geplaatst, en geeagt wierd
n te hebben. Nta d
aangetroffen, is de teg
Kerkhof, een uitmuntend
Steenwerk heeft
, Houtwerk, tot aan

„ 't Geen dienſtig is te weten:
„ Twee broeders, jong en ſterk,
„ Bedekt hier deeze zerck;
„ Beid' in een maandt verbeten."

De *Choorkerk*, eertijds het Koor, en dus een gedeelte der Abtdij, of Nieuwe Kerk, doch thans daar van afgeſcheiden, is insgelijks een langwerpig gebouw, hebbende aan 't Westende een luchtig Koepeltje. In de Konſiſtorie of Kerkenkamer, ſtaande ten Oosten van deeze Kerk, worden alle Kerkelijke Vergaderingen gehouden, zo gewoone als buitengewoone, jaarlijkſche en maandelijkſche, als mede de weeklijkſche Kerkenraaden. Wijders heeft men hier eene Boekerij, meestal beſtaande uit Oude Boeken. — Een gedeelte van deeze Kerk wordt tot een *Auditorium* of *Gehoorplaats* gebruikt. Aanleiding tot het oprigten van hetzelve gaven de berugte Kerkgeſchillen, in het begin der voorgaande Eeuwe, aan het Leidſche Hoogeſchool. Op dat de Zeeuwſche Jeugd door dezelve niet zou beſmet worden, wierden de Regenten van *Middelburg* te raade, dezelve gelegenheid tot onderwijs te geeven in haar eigen Gewest. Dit ontwerp leide den grond van een *Gymnaſium Illuſtre*, of Doorluchtig School, 't welk in den Jaare 1650 ſtaatelijk wierdt ingewijd. Zints dien tijd heeft men hier gehad eenen volgr eks van bekwaame Mannen, welke, met den tijtel van *Hoogleeraaren* bekleed, lesſen geeven over de voornaamſte deelen der Geleerdheid en Weetenſchappen. — Tusſchen de twee ſtraks genoemde Kerken, ſtaat de *Abtdijtoren*, driemaalen door blixemvuur getroffen, doch telkens luisterrijk uit de asſche verreezen. De tweede ramp vernielde tevens een heerlijk Schilderſtuk, op kosten van eenen Middelburgſchen Abt, in den Jaare 1524, door den Schilder JAN VAN MAUBEUZE gemaakt, 't welk veele duizenden waardig geſchat, en geagt wierdt, geenen weergaê in de Christen waereld te hebben. Naa den derden Brand, in den Jaare 1712 voorgevallen, is de tegenwoordige Toren ten voorſchijn gekoomen; een uitmuntend werkſtuk der Bouwkunde Het vierkant of Steenwerk heeft de hoogte van ruim honderdvierenzestig, het Opwerk, tot aan den Haan, van honderdtwintig voeten,

ten, dus in 't geheel tweehonderd vierentachtig voeten. De Klokken, buiten de twee gewoone Luidklokken, weegen zesenvijftigduizend vijfhonderd ponden; de Klok, die het uur ſlaat, weegt dertienduizend ponden.

De *Oosterkerk* is een fraai gewrogt der hedendaagſche Bouwkunde; zijnde een regelmaatig Achtkant, buitenswerks, over 't Kruis, zesennegentig voeten en vier duimen wijd. Het Muurwerk, hoog vijfenzestig voeten, is gedekt met een grooten Koepel van negentwintig voeten hoog. Een ſierlijke Lantaarn ſteekt ten Koepel uit. Eene grootſche vertooning maakt deeze Kerk, aan 't einde der Breêſtraat. In de maand Julij des Jaars 1667 wierdt zij voor de eerſte maal gebruikt.

De *Gasthuiskerk*, een oud eenvoudig Gebouw, dus genaamd naar het nevensſtaande Gasthuis, in den Langendelft.

De laatſte Kerk is de *Vischmarktskerk*, dus genaamd, om dat zij nabij de Vischmarkt ſtaat. Haar eigenlijke naam is *Bachtsgraavenhovekerk*, zo veel als agter 's Graavenhof, 't welk eertijds ſtondt in de nabuurige Graaveſtraat. Deeze Kerk, eertijds van kleinen omtrek, is naderhand merkelijk vergroot.

Twaalf Leeraars verrigten hier den gewoonen predikdienst. Met vierentwintig Ouderlingen en even zo veele Diakenen, maaken zij den Grooten Kerkeraad uit.

De *Franſche Kerk*, een ruim gebouw, ſtaande in de St. Pietersſtraat, wordt bediend door drie Predikanten; nevens zes Ouderlingen en zes Diakenen, zijn zij Leden van den Kerkeraad.

Niet zo groot als de voorgaande is de *Engelſche Kerk*, doch een zindelijk gebouw. Eén Predikant verrigt 'er den Predikdienst.

De *Lutherſche Kerk* ſtaat aan den Zuidkant van het Molenwater. Voorheen hielden de Leden deezer Gezinte hunne Vergaderingen in de Spuiſtraat. Doch vermids de plaats, om het toeneemend getal van Ledemaaten, te klein wierdt, verkreegen de Opzieners verlof, om eene nieuwe Kerk te ſtigten, ter ſtraks genoemde plaatze. Dit viel voor in den Jaare 1740. Het gebouw, langwerpig van gedaante, is keurlijk verſierd. Twee Leeraars neemen 'er den dienst waar.

De

De *Doopsgezinde Kerk*, ſtaande op de Hoogſtraat, hoewel klein, is een luchtig vierkantig gebouw. Zij wordt bediend door twee Leeraars, beiden Leerlingen van het Amſterdamſche Kweekſchool.

Eindelijk hebben 'er ook de *Roomschgezinden* en de *Jooden* ieder eene afzonderlijke Godsdienſtige Vergaderplaats.

Behalven de Kerken, ontmoet men ook te *Middelburg* verſcheiden Geſtigten, tot liefdaadige oogmerken ingerigt: een *Gasthuis*; een *Oude-Mannen- en Vrouwenhuis*, een ruim gebouw; een *Armen-Weeshuis*; een *Burger-Weeshuis*, ſtaande aan de Oostzijde van het Molenwater, een ſierlijk gebouw, niet lang naa het begin deezer Eeuwe geſtigt, ten groote deele, uit eene liefdaadige maakinge eener Middelburgſche Burgeresſe, LYDIA BORREYS genaamd; een *Armenſchool*, geſtigt uit de naalaatenſchap van JAKOB HENDRIKSZ VAN GRYPSKERKE en zijne Huisvrouwe JOHANNA HENDRIKS; het *Simpelhuis*; het *Pesthuis*, en het *Cellebroershof*, bewoond van lieden, die de dooden van wegens de Armen of uit de Godshuizen begraaven.

Meer dan eens hebben wij het *Molenwater* genoemd. Het is een ruime Kom, omtrent het midden der Zestiende Eeuwe binnen de Stad gegraaven, beſlaande eene uitgeſtrektheid van elf Gemeten en tweeënveertig Roeden, omgeeven van een aangenaamen wandelweg, met boomen beplant, het uitzigt hebbende op verſcheiden Openbaare Gebouwen, welke eene overheerlijke vertooning uitleveren. De oorſpronklijke beſtemming van deezen Kom, is, het rijzende Zeewater in denzelven te ontvangen en op te houden, om, voorts, door middel van twee Sluizen, de Kaai en Haven te ſchuuren en diep te houden. *Molenwater* noemt men het, omdat een Koornmolen, door het losgelaaten water, wordt rond gedreeven.

Ten behoeve van de Scheepvaart, heeft men hier een *Scheepsbank* gemaakt, die elders, misſchien, geenen weergaê heeft. Men zet 'er de Schepen op met hoog water; 't welk afgeloopen zijnde, ſtaan ze op een harden grond, over welken men droogsvoets gaan kan, om de Schepen te kalefaaten en ſchoon te maaken. Een groot gemak, vooral in Oorlogstijden, voor Oorlogſchepen en Kaapers: zo als inzonderheid bleek in 't begin

gin der tegenwoordige Eeuwe, wanneer, ter beschaaminge der naakoomelingen, alleen van *Middelburg*, tweeëntwintig Scheepen ter Kaapvaart wierden uitgerust, bemand met drieduizend driehonderdeenenzestig Koppen, en gewapend met vijfhonderdveertien Stukken Geschut.

Vijftig *Gilden* telt men te *Middelburg*. De *Schutterij* is verdeeld in vier Regimenten, het *Oranje*, *Witte*, *Groene* en *Blaauwe* genaamd, en ieder Regiment wederom gesmaldeeld in zes Vaandels of Kompagnien; eene van welke ieder nacht de Wagt betrekt.

De *Regeering* bestaat uit Baljuw, twee Burgemeesteren, elf Schepenen, twaalf Raaden, twee Pensionarissen en twee Sekretarissen. Daarenboven heeft men 'er een Kollegie van twaalf Kiezers, die jaarlijks de Wet helpen vermaaken. Naar gelange van het toeneemende vermogen der Stad, heeft zij, van tijd tot tijd, Ambagten en Ambagtsheerlijkheden aangewonnen, op het Eiland *Walcheren*.

Middelburg heeft, in vroegere en laatere tijden, verscheiden Geleerde Mannen voortgebragt. De Heer Mr. PIETER DE LA RUE, Rekenmeester in de Provinciaale Rekenkamer van Zeeland, die zelve een Zeeuw en een geleerd Man was, geeft daar van eene lijst in zijn *Geletterd Zeeland*. Noemenswaardig, boven al, zijn onder dezelve PETRUS CAPITANEUS, Geneesheer, Wiskunstenaar en Lijfarts des Konings van Deenemarke; JAKOBUS ANTONII, Hoogleeraar in het Kanonijke Regt; PAULUS MIDDELBURGIUS, Bisschop van *Fossombrone*, Arts en Wiskunstenaar; NICOLAAS EVERHARDI, President in den Grooten Raad te *Mechelen*, een uitmuntend Regtsgeleerde, en Vader van verscheiden geleerde Zoonen; THEOBALDUS VAN HOOGELANDE, een Wijsgeer; HUGO FAVOLIUS, een goed Dichter; JOANNES WALÆUS, Hoogleeraar in de Geneeskunde; WILLEM GOEREE, zeer geoeffend in de Joodsche Oudheden; GUALTERUS BOUDAEN, MELCHIOR en JAKOBUS LEIDEKKER en JOHANNES D'OUTREIN, alle beroemde Godgeleerden; KORNELIS VAN BYNKERSHOEK, Regtsgeleerde, President in den Hoogen Raad. Behalven deeze en andere, worden, door den zelfden Schrijver, in zijn *Staatkundig Zeeland*, veele aanzienlijke Middelburgsche Staatsmannen opgenoemd: JOHAN en WILLEM

BO-

BOREEL, PIETER DE HUYBERT, AARNOUT VAN CITTERS en verscheiden anderen.

Het *Wapen* van *Middelburg* is een Gouden Burgt, op een Rood Veld, geplaatst op de borst van eenen met de Keizerlijke Kroon gedekten zwarten Arend.

MIDDELBURG, een Dorp en Ambagt, in Rhijnland, niet verre van de Heerlijkheid *Boskoop*; beide van kleine aangelegenheid; wordende de uitgestrektheid begroot op ruim vierhonderdvijfendertig Morgens Lands, en het getal der Huizen op niet meer dan veertien. Dit niettegenstaande staat 'er eene Kerk; doch, om het gering getal van Ledemaaten, wordt zij slegts tweemaal 's jaars bepredikt, door den Leeraar van *Boskoop*, te weeten, op den tweeden Paasch- en den tweeden Pinxterdag, telkens 's naamiddags.

MIDDELBURG, eene Heerlijkheid of Graafschap, nevens een Steedtje, in Staatsch Vlaanderen, in het Vrije van *Sluis*. Slegts een gedeelte daar van behoort aan den Staat; het ander gedeelte is, bij het regelen der Grensscheidingen, aan 't Huis van Oostenrijk afgestaan. Het Steedtje *Middelburg*, een klein uur gaans ten Zuiden van *Aardenburg* gelegen, was, in den beginne, slegts een Gehugt. PIETER BLADELIN, Schatmeester van de Orde van 't Gulden Vlies, in den Jaare 1446, daar van eigenaar geworden zijnde, omringde het met Muuren en Graften. Zedert is het dikmaals van bezitters veranderd, doch telkens de eigendom geworden van een bijzonderen Graave, welke Stad en Graafschap ter leen houdt, deels van het Vrije van *Brugge*, deels van het Vrije van *Sluis*. Geduurende de Oorlogen, welke, van tijd tot tijd, ook deezen Oord beroerden, is het Graafschap, meermaalen, van meesters veranderd, zijnde nu eens in Spaansche, dan in Fransche, en op andere tijden in Staatsche handen gevallen. De Regeering, bestaande uit een Baljuw, een Burgemeester, acht Schepenen en eenen Sekretaris, wordt door den Graaf aangesteld, en is Roomschgezind, behalven twee Schepenen, die door Hun Hoog Mogenden worden verkoozen, en van den Hervormden Godsdienst zijn. De Kerk te *Middelburg* wordt door de Roomschgezinden gebruikt.

De

De weinige Hervormden oeffenen hunnen openbaaren Godsdienst in het nabij gelegen *Eede*.

MIDDELBURG, (*Het Huis te*) weleer een sterk Kasteel of Burgt, door Graaf FLORIS DEN V, tusschen *Alkmaar* en *Vronen*, tegen de *Westfriezen*, opgeworpen. Het ontleende dien naam van zijne legginge, tusschen de twee Sterkten *Toorneburg* en *Nijenburg*.

MIDDELBURGO, (NICOLAUS EVERHARDI A) gebooren in het Dorp *Grijpskerke*, op 't Eiland *Walcheren*, niet verre van de Stad *Middelburg*, bekleedde eerst den post van Kerkelijk Regter van den Prins en Aardsbisschop van *Kamerijk*; wierdt, vervolgens, Deken der Kollegiaale Kerk van ST. GUIDO; bekleedde, voorts, het ampt van Raadsheer van den Grooten Raad van *Mechelen*; wierdt, daarnaa, verheeven tot de waardigheid van President in 't Hof van Holland en Zeeland, en eindelijk geplaatst aan 't hoofd van den Grooten Raad te *Mechelen*. Met den algemeenen lof van bekwaamheid en onbaatzuchtigheid, bekleedde hij, achttien jaaren lang, deezen aanzienlijken post, en overleedt te *Mechelen*, in den Jaare 1532, het zeventigste zijns ouderdoms. Behalven drie dogters, eene van welke, ISABELLE genaamd, eene geleerde Nonne was, liet hij acht Zoonen naa; vijf van dezelve hebben, door hunne geleerdheid, een beroemden naam verworven: PETRUS HIERONYMUS NICOLAUS, van de Orde der Premonstratensers, en der beide Regten Doktor te *Leuven*; EVERHARDUS NICOLAI, eerst President van 't Hof van Friesland, en naderhand van den Grooten Raad te *Mechelen*; NICOLAUS GRUDIUS, Griffier van de Orde van 't Gulden Vlies; ANDREAS MARIUS, Kanselier van het Hertogdom Gelderland en het Graafschap *Zutfen*; en, eindelijk, JOANNES SECUNDUS, Sekretaris van Pause PAULUS DEN IV. De drie laatstgenoemden waren voortreffelijke Dichters.

MIDDELHARNIS, eene Hooge Heerlijkheid en Dorp, in Zuidholland, in het Noordlijk gedeelte van het Eiland *Over-Flakkee*, aan het *Haringvliet*. De naam van *St. Michiel in Putten*,

ten, welke eertijds deeze Heerlijkheid voerde, is afkomstig van haare gedeeltlijke onderhoorigheid aan de Abtdij van *St. Michiel*, te *Antwerpen*. Van de tegenwoordige benaaminge weet men geene voldoende reden te geeven. Volgens de laatste en naauwkeurigste opneeming, vondt men in de Heerlijkheid, zevenentwintighonderd eenentwintig Gemeten en honderdacht Roeden Lands, nevens driehonderd negenendertig Huizen en andere Gebouwen. Het Dorp *Middelharnis* is groot en fraai, en mag, met regt, onder de schoonste Dorpen van Zuidholland genoemd worden. Men heeft 'er verscheiden Straaten; onder dezelve munt uit de Voorstraat, die lang en breed, en met eene dubbele rije boomen beplant is. In 't midden staat een groote steenen Pomp. Het Raadhuis, een fraai gebouw, maakt eene heerlijke vertooning aan het eene einde der Straat. Een sierlijk Torentje rijst ten Dake uit. De toegang na de *Kerk* is onder het Raadhuis, als door eene Poort. Het is een vrij groot en ruim gebouw, pronkende met een aanzienlijken Toren, hebbende de gedaante, en zijnde gebouwd naar dien van het St. Michielsklooster te *Antwerpen*. Als eene bijzonderheid vindt men aangetekend, dat twee agtervolgende Predikanten, NICOLAUS MAGERUS en JACOBUS RIDDERUS, weinig minder dan honderd jaaren den predikdienst aldaar hebben waargenomen. De *Doopsgezinde* Gemeente, voorheen vrij talrijk, is thans op eenige weinige Leden na verfmolten. Behalven den Landbouw, hebben die van *Middelharnis* hun hoofdbestaan van den Vischvangst, welke hier, vooral in vroegere dagen, met een zo goeden uitslag wierdt gedreeven, dat men vindt aangetekend, dat in Januarij des Jaars 1745, nevens anderen Visch, op éénen dag negenduizend Kabeljaauwen wierden aangebragt, in vier of vijf dagen gevangen.

MIDDELIE, of *Middelije*, met *Axwijk*, een Dorp in *Waterland*, dus genaamd, meent men, omdat het van ouds tusschen twee Yën gelegen heeft, waar van het eene dien naam heeft behouden in een Stroompje tusschen de Bannen van *Middelie* en *Warder*, doch het ander thans *de Purmer* zou geheeten worden. De Landerijen worden op ruim achthon-

derdachtenzestig Morgens begroot, en 't getal der Huizen op honderdvijfenveertig, met vier Molens. *Middelie*, even als veele andere Waterlandsche Dorpen, in de lengte gebouwd, beslaat zevenhonderd Roeden. Door tusschenruimten wordt de dubbele streek huizen dikmaals afgebroken. De Hervormde Kerk is voorzien van een vierkantigen zwaaren steenen Toren. De *Doopsgezinden* zijn hier vrij talrijk. Door drie Leeraars wordt thans de predikdienst onder hen waargenomen. Het maaken en slijten van zo genaamde Edammer Kaas en andere zuivelneering, is het hoofdbedrijf der Ingezetenen.

MIDDELSTUM, een Dorp, bijkans zo groot en aanzienlijk als elders meenig kleine Stad, in de Groninger Ommelanden, onder het Kwartier *Hunsingo*. De vrugtbaarheid der omleggende landstreeke is de bron van den bloei der Plaatze en van den welvaart der Ingezeetenen. *Middelstum* is de Hoofdkerk van het Kwartier, houdende de Klassis alhier haare Vergaderingen. De *Doopsgezinden*, vrij talrijk in het gantsche Gewest, hebben ook hier eene Gemeente, welke thans door éénen Leeraar wordt bediend.

MIDDENDORP, (JAKOB) gebooren te *Oldenzeel*, in de Provincie *Overyssel*, in den Jaare 1540. Onder den vermaarden *Zwolschen* Rektor BOËTHIUS EPO leide hij de gronden zijner Taalgeleerdheid, zo in 't Grieksch als Latijn. Vervolgens begaf hij zich na *Keulen*, om 'er zich in de Wijsbegeerte en Regtsgeleerdheid te oeffenen. Naa den gestelden loop volbragt te hebben, bevorderde men hem tot Leeraar in de beide Regten en tot Licentiaat in de Godgeleerdheid: waar naa hij, eerst te *Keulen*, en vervolgens aan andere Hoogeschoolen, het Hoogleeraarampt in de toen heerschende Peripatetische Philosophie bekleedde. In 't laatst gedeelte van zijn leeven was hij Priester, Kanunnik der Metropolitaansche Kerke te *Keulen*, Deken van het St. Andries-Kapittel, Onderkanselier, en voor de tweede maal Rektor van het Hoogeschool. Van wegen 's Mans uitgebreide kennisse, bedienden zich aanzienlijke Vorsten van hem als Raadsman in de gewigtigste zaaken. Hij overleedt op den dertienden Januarij des Jaars 1613, in den

den ouderdom van drieënzeventig jaaren. Verſcheiden Werken heeft hij in 't Latijn geſchreeven: onder andere *De Academiis orbis Univerſi*; *Hiſtoria Ariſteæ de LXX Interpretibus S. Scripturæ*; *Quæſtiones Juridicæ*, *Theologicæ* en *Politicæ Imperatorum*, *Regum & Principum*, *cum reſponſis*.

Zie ZWEERTII, *Ath. Bat.* VALER. ANDR. *Bibl. Belgica*; MIRÆUS.

MIDLUM, een Dorp in Friesland, in het Kwartier *Westergo*, onder de Grietenij *Franekeradeel*, klein van omtrek, doch niet onvermaaklijk gelegen, op het hoogſte gedeelte der zo genaamde *Midlummer* Terpen, aan den gewoonen Rijdweg tusſchen de Steden *Harlingen* en *Franeker*, welke midden over deeze Terpen loopt. De Toren der Kerke, in zijne ſoort een fraai gebouw, in zich zelven tamelijk hoog, koomt nog meer uit, door zijnen verhevenen ſtand. Ten Zuiden van het Kerkhof legt een plek gronds, van ouds *Frittema Weerſtal* genaamd, op welken, even als op veele andere plaatzen in Friesland, eertijds het Regt onder den blaauwen Hemel plagt gehouden te worden. Aanzienlijke Staten, eertijds onder het Dorp gelegen, hebben al voor lang hunne aloude gedaante verlooren, en zijn, zedert, in kostbaare Boerderijen verandert. *Midlum* draagt, in de gemeene zaaken der Grietenije, met twintig ſtemmen.

Zie WINSEMIUS.

MIDSLAND, een Dorp op het Eiland *Oost- ter Schelling*, dus genaamd naar zijne legging na genoeg in 't midden van het Eiland. Het beſtaat uit eene lange Straat, op welke de Huizen digt aan elkander gebouwd ſtaan. Volgens zommigen zou, op een Kerkhof, buiten het Dorp, weleer een Klooster geſtaan hebben. *Oost- ter Schelling* heeft hier zijn Raadhuis of Regtkamer.

MIDWOLDE, een Dorp in Groningerland, een groot uur gaans van de Stad *Groningen*, niet verre van de grenzen van het Landſchap *Drenthe*. Zeer vermaard is dit Dorp, van wegens de overfraaie Graftombe, behoorende aan het Edel Geſlagt van NIËNROODE, waar mede de Kerk der Hervormden pronkt. Het Gevaarte vertoont eene Graavin uit dat huis, leevens grootte, in Marmer uitgehouwen, leggende naast haaren eerſten Echtgenoot, terwijl haar tweede Gemaal, geharnast, aan haare voeten ſtaat. Boven de Tombe ziet men de Graaflijke Kwartieren, en ter zijde van dezelve een verheeven Kerkgeſtoelte. De Predikant van dit Dorp neemt insgelijks den predikdienst waar op de Leeke.

MIDWOUD, een Deſtrikt of Ban, dus genoemd, in het gedeelte van het Noorderkwartier van Holland, de *Vier Noorder Koggen* geheeten, begroot op eene uitgeſtrektheid van ruim drie honderd een en zestig Morgens Lands. De Huizen zijn 'er, van tijd tot tijd, verminderd, en kunnen geen hooger, dan den naam van eene Buurt dragen. 'Er ſtaat nog eene Kerk; doch deeze is zeer oud en vervallen.

MIEREVELD, (MICHIEL) een der beroemdſte Nederlandſche Kunstſchilders, hadt tot geboorteplaats de Stad *Delft*, in den Jaare 1567. De eerſte blijken zijner bekwaamheid vertoonde hij in zijne vroege vorderingen in de ſchrijfkunst. Reeds op zijn achtſte jaar overtrof hij, ten dien opzigte, alle de Schoolmeesters van zijne Vaderſtad. In den ouderdom van twaalf jaaren wierdt hij beſteed bij den vermaarden ANTHONY BLOKLAND, om zich, onder diens onderwijs, in de Schilderkunst te oeffenen. In weinige jaaren maakte hij zich eigen de wijze, op welke deeze groote Man het Penceel behandelde. Zeer uitgebreid en wijdklinkende was de roem, welken MIEREVELD, hoe langs zo meer, behaalde. Lieden van den eerſten rang vereerden hem met hunne gunst en beſcherming. Belijdenis doende van de leerbegrippen, welke bijzonderlijk aan MENNO SIMONSZ worden toegeſchreeven, ware zijn openbaar verblijf, daarom, ten uiterſte onveilig geworden, alzo de begrippen van dien Kerkhervormer, vooral bij de Roomsch-

go-

gezinden, zeer gehaat waren. De gunst van Hertoge ALBERT behoede hem tegen overlast. Want, volgens 't getuigenis van SANDRARD, WAS MIEREVELD, om zijne kunst, zo aangenaam geworden bij dien Hertog, dat deeze hem vrijheid gaf ter ongestoorde beleevinge van zijne belijdenisse. In de oude Gedenkstukken van *Delft* vindt men, wijders, ter zijner eere aangetekend, dat wanneer CAREL DE I, Koning van *Engeland*, in den Jaare 1625, in 't huwelijk tradt met HENRIETTE VAN BOURBON, dogter van Koning HENRIK DEN IV *van Frankrijk*, MIEREVELD verzogt wierdt, na *Londen* te willen overkoomen tot het konterfeiten van hunne Majesteiten. Eene vernielende Pestziekte, welke, ten deezen tijde, te *Londen* begon te woeden, en het gantsche Hof de Hoofdstad deedt verlaaten, was oorzaak dat deeze reize geenen voortgang hadt. Het getal van Portretten, door hem vervaardigd, wordt op ruim vijfduizend begroot. Voor zommigen van dezelve ontving hij honderdvijftig Guldens, eene goede somme in dien tijd. Zeer veele dier Afbeeldingen zijn in 't Koper gebragt, door zijnen Zwager WILLEM DELFF, en den prentverzamelaaren overbekend. MIEREVELD overleedt in zijne Geboortestad, op den zevenden Julij des Jaars 1641, nalaatende twee Zoonen. Een van dezelve, PIETER MIEREVELD, gebooren in den Jaare 1595, was insgelijks een zeer beroemd Portretschilder.

Zie HOUBRAKEN.

MIERIS, (FRANS VAN) even als de naastvoorgaande, een zeer vermaard Schilder, wierdt gebooren te *Leiden*, op den 16 April des Jaars 1635. Zijn Vader, JAN BASTIAANSZOON VAN MIERIS, en Goudsmid en Juwelier, hadt ten oogmerke, om deezen Zoon tot zijn eigen bedrijf op te leiden. De vroege blijken eener ingeschapene Natuurdrift verijdelde dit Plan. In plaats van zich te bemoeien met de onderrigtingen, hem medegedeeld, beschilderde hij de wanden van zijns Vader Werkplaatze met beesten en beelden. De fraaie behandeling trok wel haast de opmerking van des kundigen, onder andere van den beroemden Glasschrijver WILLEM VAN HEEMSKERK. 't Was inzonderheid op diens raad, dat de oude VAN MIERIS van plan ver-

anderde met opzigt tot zijnen Zoon, en deezen opdroeg aan het onderwijs van den Glasschilder en Tekenaar ABRAHAM TORENVLIET. Naa deezen wierdt de groote GERRIT DOUW zijn Leermeester. Reuzenstappen deedt hij onder 't oog en onderwijs diens onsterflijken Kunstenaars, die hem dikmaals plagt te noemen den Prins zijner Leerlingen. Naa zich, geruimen tijd, in dit School, in het tekenen te hebben geoeffend, ging hij over in dat van den kunstigen ADRIAAN VAN DEN TEMPEL, om zijn kloek Penceel en natuurlijk *Coloriet*, onder de eerste Meesters gerekend. Naderhand, egter, keerde hij weder tot den naastvoorgenden Meester, voornamelijk om denzelven de kunst eener naauwkeurige naabootzinge van leevende en leevenlooze voorwerpen af te zien. De groote vorderingen, welke hij ook hier in maakte, bewogen zijne vrienden hem aan te raaden, om zijnen Meester te verlaaten, en zijne eigen zaaken te beginnen, met belofte van alle de voortbrengzelen van zijn Penceel te zullen koopen. VAN MIERIS, het oor leenende aan deezen raad, begon nu wel haast alomme bekend te worden: inzonderheid, zints Aartshertog LEOPOLD VAN OOSTENRIJK zo veel behaagens in 's Mans kunstbehandeling vondt, dat hij voor een stukje duizend Guldens betaald, en den Maaker na *Weenen* zogt te lokken, door de toezegging van een jaargeld van duizend Rijksdaalders; die, egter, beleefdelijk wierdt van de hand geweezen.

't Bleek nu wel haast, dat de Landzaaten de gewrogten der edele Schilderkunst op prijs wisten te schatten. De Heer KORNELIS PAATS, Burgemeester van Leiden, gaf daar van een spreekend voorbeeld. Deeze, zelve een kunstkenner, en leerling van MIERIS, wierdt eigenaar van een Kabinetstukje, 't welk, lang in 's Mans geslagt bewaard, thans berust in de vermaarde Verzameling van den Keurvorst van den Palts te *Dusseldorp*. Het verbeeld eene jonge Juffer, in slaauwte gevallen, nevens eenen Geneesheer, en eene schreiende oude Vrouw. Zo lang VAN MIERIS aan dit Kunststuk arbeidde, trok hij ieder uur een Dukaat. Het Tafereel kwam alzo den Heere PAATS te staan op ruim vijftienhonderd Guldens; uit wiens handen de Groothertog van *Toskanen* het naderhand zogt te breeken, door de uitlooving van een winst van evengelijke somme.

En,

En, inderdaad, in hooge agting moet de Leidenſche Kunſtenaar bij den Groothertog geſtaan hebben. Want als deeze zich in Holland bevondt, deedt hij VAN MIERIS de eere van een bezoek, en kogt van hem, voor duizend Rijksdaalders, een ſchilderijtje, verbeeldende een gezelſchap van Heeren en Juffers. Op twee onderſcheidene wijzen, de eene in 't klein, de andere in 't groot, ſchilderde, daarenboven, VAN MIERIS des Groothertogs afbeelding. De roem, door dit alles behaald, wierdt eindelijk bezoedeld door de ſchandelijke en heillooze ondeugd van dronkenſchap, van welke hij een ſlaaf wierdt. De gemeenzaame verkeering met zijnen Kunstbroeder, den berugten JAN STEEN, ſchijnt inzonderheid hem daar toe vervoerd te hebben. Spoediger, dan veelligt anderzins zoude gebeurd zijn, kwam hij hier door aan zijn einde, in den jaare 1681, het zesenveertigſte zijns ouderdoms. Hij liet twee Zoonen naa, JOANNES en WILLEM. De eerſte, om zich in de kunst te volmaaken, na *Rome* gezeid, overleedt aldaar in den ouderdom van dertig jaaren. De andere heeft, met veel roems en toejuichinge, de kunst geoeffend in zijne geboorteſtad, tot eenen merkelijk gevorderden leeftijd.

Zie HOUBRAKEN.

MIERLO, een Dorp en Heerlijkheid, in de Meierij van 's Hertogenbosch, een uur gaans ten Zuidwesten van *Helmond*, en twee uuren beoosten *Eindhoven*, aan het Beekje *de Mierlo*, van 't welk het Dorp zijnen naam ontleend heeft. De Kerk van het Dorp, ſtaande op eenigen afſtand van hetzelve, midden op eenen Akker, en met eenen muur omſingeld, is een tamelijk fraai en luchtig gebouw. Behalven een vrij hoogen Toren, aan het einde van het gebouw, rijst 'er een fraai Torentje ten dake uit. Het Gasthuis, door den Kardinaal WILLEM VAN ENKEVOORT, uit dat Dorp geboortig, geſtigt, eertijds een aanzienlijk gebouw, is al voorlang in 't verval. Het getal der Huizen wordt op tweehonderdveertig begroot. De Leeraar van dit Dorp neemt ook den predikdienst waar te *Stiphout*. Nevens den Landbouw, is de Linnenweeverij de voornaame bron van het beſtaan der Inwooneren. Een groot vieren-

rendeel uurs van het Dorp ſtaat het Slot der Heeren VAN GREVENBROEK, wel eer de eigenaaren der Heerlijkheid. Het is een ouderwetsch gebouw, leggende rondom in zijne Graften, voorts beſtaande uit zwaar muurwerk en eenige dikke Torens.

MIL, een Dorp in 't *Land van Kuik en Stad Grave*, een groot uur ten Zuidwesten van Kuik. Bij ouds was de Kerk een groot gebouw, doch nu merkelijk verkleind, door het inſtorten van de Buik, al lang geleeden voorgevallen. Zedert heeft men het Koor toebereid tot eene Vergaderplaatze voor de Roomschgezinden.

MINELLIUS, (JOHANNES) van geboorte een Nederlander, doch onzeker van welke plaatze, is bekend door zijne korte uitbreidingen of aantekeningen op de meeſte oude Latijnſche Schrijvers, welke in de Schoolen in gebruik zijn. Behalven de bekende uitgaven, zoude hij nog veele andere Aanmerkingen hebben naagelaaten, die nimmer door den druk zijn gemeen gemaakt. MINELLIUS overleedt in den Jaare 1683.

MIRAKEL. (*Amſterdamsch*) Zeer vermaard, in de Geſchiedenisſen van Amſterdam, is het *Mirakel* of Wonderwerk, 't geen, naar men wil, een weinig voor het midden der Veertiende Eeuwe, aldaar zou gebeurd zijn. Het beloop en de omſtandigheden daar van worden aldus verhaald. Een zeker perſoon, leggende op het krankbedde, op Dingsdag den zestienden van Maart des jaars 1345, kort naa Vespertijd, het Sacrament ontvangen, doch lang naa zonnenondergang, hetzelve wederom hebbende uitgebraakt, wierdt het door de Vrouwen, die den kranke oppasten, ontvangen in een zuiver vat, en voorts in 't vuur geworpen. Eene der Vrouwen, 's anderendaags, omtrent *Priemtijd*, zijnde gaan zitten bij het vuur, 't welk den gantſchen nacht gebrand hadt, zag, midden in de vlammen, de Hoſtie, zo geheel wit, als zij ze in de hand des Prieſters ooit gezien hadt. Zonder zich te branden, greep zij de Hoſtie uit het vuur, en leide dezelve van de eene hand in de andere. De Hoſtie, middlerwijl, eene vuurige gedaante hebben-

bende aangenomen, wierdt gegeeven aan eene Vrouwe, die dezelve, bewonden in een zuiveren doek, in een kist sloot. De man deezer Vrouwe, thuis gekomen zijnde, en gehoord hebbende wat 'er gebeurd was, nam de Hostie uit de kist, en ontdekte, bij het naauwkeurig bezigtigen van dezelve, dat zij zich in zijne hand bewoog, even als het hart van eenen snoek, die geopend was. Ter plaatze, alwaar de man de Hostie hadt aangeraakt, bekwam dezelve eene vlak, die 'er, honderd en meer jaaren daarnaa, nog duidelijk aan te zien was. De Priester, dus vervolgt het verhaal, vervolgens gehaald zijnde, nam de Hostie uit de hand, en leide haar neder in de Ciborie; doch deeze wierdt, kort daar op, ledig, en de Hostie, van nieuws, in de kist bevonden. Twee of drie maalen gebeurde dit wonderverschijnzel, zelf naa dat de Hostie in de Oude Kerk was overgebragt. Dit bewoog, eindelijk, den Priester, de Hostie, staatelijk en met veel plegtigheids, van daar te haalen, en na de voorgaande plaats over te brengen. Het verhaal voegt 'er nevens, dat een kind van meergenoemde Man en Vrouw, met vallende ziekte gekweld zijnde, van die kwaale geneezen wierdt, naa dat de Ouders en Vrienden het Sacrament, in de Oude Kerk, eerbiediglijk bezogt, en aldaar hunne offeranden gedaan hadden.

Dus luidt het verhaal van een voorval, 't welk, hoe twijfelagtig ook, en aan verscheiden bedenkelijkheden onderhevig, nogthans aanleiding gaf tot het stigten van eene Kapel, op de plaats, alwaar het Wonderwerk gezegd wordt gebeurd te zijn, welke, onder den naam van *Kapelle der Heilige Stede*, thans de Nieuwezijds Kapelle, eeuwen agter elkander vermaard is gebleeven.

Zie WAGENAAR, *Beschr. van Amsterdam.*

MODET, (HERMAN) bekend in 's Lands Geschiedenissen voor eenen dier onrustige Predikers, welke, schrijft HOOFT, „ met „ zaaijen van een zaadt, 't welk, ontsonkbaar als busskruidt, „ in 't begin bij vlaagkens geblikkert, naderhand vurigher vuur „ gegeeven, endtlijk met zo ijslijke slaghen geboldert, dat „ nooit van ander onheijl, de Stad in gevaarlijker brandt ge„ stelt, of wreedelijker en weldigher geschudt werd." In den